

Pedagogisch beleidsplan peuterarrangement de Toverboom

Inhoudsopgave

Inleiding.....	1
Algemene doelstelling.....	1
Visie en uitgangspunten.....	1
Werkplan.....	3
Ontwikkelingsplan.....	4
Begeleidingsplan.....	7
Zorgplan.....	13
De peuterleidster.....	15
Algemene punten.....	18

Inleiding

Peuterarrangement de Toverboom bevindt zich in Zonnelicht. Kinderen van 2,5 - 4 jaar kunnen hier vier ochtenden in de week komen spelen met leeftijdsgenootjes. Voor kinderen van 2 – 2,5 jaar kan er een uitzondering worden gemaakt, indien er een verwijzing is van het consultatiebureau.

Gedurende het ochtendprogramma worden de verschillende ontwikkelingsgebieden in het kind aangesproken en krijgt de taalontwikkeling van het kind specifieke aandacht. De Toverboom is een peuterarrangement met Voorschoolse Educatie. Voor- en Voerschoolse Educatie (VVE) is er voor kinderen met een (mogelijke) achterstand in de taalontwikkeling. Binnen de Voorschoolse Educatie is er extra individuele aandacht en begeleiding voor de zogenaamde doelgroeppeuter in het peuterarrangement. Binnen de Voerschoolse Educatie is dit er voor de zogenoemde doelgroepkleuter in groep 1 en 2 van basisscholen met een VVE programma. De Toverboom vormt een doorgaande ontwikkelingslijn met IKC Aan de Oosterplas.

Daar waar 'peuterleidster' in dit pedagogisch beleidsplan staat beschreven, kan ook een mannelijke pedagogisch medewerker bedoeld worden.

Algemene doelstelling

De algemene doelstelling van de Toverboom is te splitsen in een aantal deeldoelstellingen.

Deze deeldoelstellingen kunnen in 2 groepen worden onderverdeeld:

Basisfunctie

- Het bieden van ontplooiingsmogelijkheden aan peuters; deze mogelijkheden tot ontplooiing omvatten alle facetten van de kinderlijke ontwikkeling, te weten de motorische, zintuiglijke, cognitieve, creatieve, sociaal-emotionele en ontwikkeling van zelfbewustzijn.
- Het bieden van stimulerende speelmogelijkheden aan peuters in aanvulling op de speelmogelijkheden thuis;
- Het bieden van de mogelijkheid aan peuters tot onderling ontmoeten en sociaal contact.

Plusfunctie

- Het bieden van opvoedingsondersteuning en groeigesprekken aan ouders.
- Het vroegtijdig signaleren en onderkennen van eventuele ontwikkeling belemmerende factoren.
- Extra individuele aandacht en begeleiding voor de taalontwikkeling van de (doelgroep)peuter.

Visie en uitgangspunten

Eigenheid

Mogen zijn wie je bent, op je eigen unieke wijze.

Kinderen worden gestimuleerd om met hun kwaliteiten en talenten naar buiten te komen en om te vertrouwen op hun onderscheidingsvermogen. Met je onderscheidingsvermogen zie en voel je wat zuiver en waarachtig is. Door het ontwikkelen van dit onderscheidingsvermogen kunnen kinderen op eigen benen staan en een bijdrage leveren aan hun omgeving op hun eigen manier. De leidsters begeleiden de kinderen daarom authentiek; de leidster ziet de eigenheid in

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
EvT	YK		06-08-20	06-08-21	1

de kinderen en schept de voorwaarden voor de kinderen om zich van hun eigenheid bewust te worden. Het 'ik'-bewustzijn van de kinderen wordt hierdoor aangesproken en bevestigd en het kind kan daardoor met zijn eigenheid naar buiten komen.

De kinderen ontdekken zichzelf op lichamelijk, zintuiglijk, intellectueel, creatief en intuïtief gebied en ontwikkelen hiermee eigenwaarde en zelfvertrouwen. Zorg voor jezelf is essentieel om er ook voor de ander te kunnen zijn.

Veilige en sfeervolle omgeving

De sfeer in de peutergroep wordt hoofdzakelijk bepaald door de peuterleidsters, maar wordt mede ingekleurd door de inbreng van de kinderen, als elk uniek individu maar ook als groep.

De voorwaarden voor het scheppen van een positief en goed klimaat zijn:

- een goede werksfeer onder de leiding, die emotioneel ondersteunend is
- goede relatie tussen peuterleidster en ouder
- liefdevol contact tussen leidster en kind en empathische begeleiding vanuit de peuterleidster.
- een uitdagende omgeving om zich in te ontwikkelen
- het zorgen voor ritme en regelmaat in het programma
- het aanleren van goede gewoontes
- peuterleidsters zorgen voor een sfeer van gezamenlijkheid: een gemeenschap waarin kinderen samen spelen, samen leren, samen zorgen en samen kunnen vieren. Een fijne sfeer verhoogt het gevoel van veiligheid en geborgenheid bij de peuters. Het schept vertrouwen en een gevoel van vrijheid waardoor de peuter zich optimaal kan ontwikkelen.

Gevoel voor moraliteit

Het ontwikkelen van morele kracht in het kind maakt een belangrijk deel uit van de opvoeding. Het ontwikkelen van waarden en normen is een proces waar kinderen veel kracht uit putten. Later zal deze kracht, wanneer deze tot rijping is gekomen, het kind de impulsen geven om vanuit idealistische motieven te handelen. Met een gezonde morele fundering wordt het kind ook minder kwetsbaar voor negatieve invloeden van buitenaf. Deze fundering geeft vorm aan zijn psychische gesteldheid en duidelijkheid aan zijn omgang met de buitenwereld. Morele opvoeding mag geen moraliserend karakter hebben, omdat een kind niet de mogelijkheid krijgt om iets in zichzelf te ervaren als iets afgedwongen wordt. We leggen niets op, maar zorgen wel voor goede gewoontevorming.

De Toverboom gaat uit van het gegeven dat ieder mens beschikt over een gevoel voor moraliteit en dat bevestiging, inspiratie en liefde de belangrijkste aspecten zijn waardoor een kind zichzelf bewust kan worden van zijn eigen gevoel van moraliteit. Er wordt vertrouwen gegeven aan het eigen onderscheidingsvermogen van de kinderen en in dialoog zorgvuldig omgegaan met gevoelens van oprechtheid. Er wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen de persoon en het gedrag van het kind.

Creatieve discipline is een kwaliteit die peuterleidsters zichzelf eigen maken door vanuit hun intuïtie kinderen op een fijngevoelige manier vanuit liefde te begeleiden, bijvoorbeeld door het gedrag van het kind en het kind in zijn totaliteit los van elkaar te zien bij conflictsituaties. De peuterleidster kan het gedrag van dat moment afkeuren, maar zal het kind in zijn persoonlijkheid liefdevol en respectvol benaderen.

Momenten van onrecht, ruzie of irritatie in de groep worden aangegrepen om duidelijkheid te scheppen in de omgangsvormen die er op dat moment zijn, zodat kinderen zich begrepen en gesteund kunnen voelen in hun ontwikkeling op sociaal, emotioneel en liefdevol gebied. De peuterleidster neemt hierbij een voorbeeldfunctie in naar de kinderen toe.

Interesse van het kind

Kinderen hebben van binnenuit de drang om te leren. Het kind zal een handeling, spelletje of werkje steeds weer willen herhalen, totdat het zich dit eigen heeft gemaakt. Met andere woorden: kinderen experimenteren eerst, zullen steeds vaardiger worden en uiteindelijk is het kind zich ervan bewust dat het iets zelfstandig kan. Het kind leert ervaringsgericht en vanuit eigen beweging. In het programma is er ruimte voor de kinderen om zelf te kiezen wat ze gaan doen. In het aanbod van de activiteiten wordt de innerlijke motivatie van de kinderen aangesproken.

Zelfstandigheid

Kinderen leren ervaringsgericht. Door herhaling van een activiteit waar hun interesse ligt maken zij deze activiteit zich steeds meer eigen. Het kind gaat van experimenteren naar vaardiger worden, totdat het de activiteit zelfstandig kan. De peuterleidster schept de omgeving en biedt het materiaal aan, waarmee het kind de ruimte ervaart om zich op zijn eigen manier en eigen tempo te ontwikkelen. Er wordt gewerkt met materiaal dat het kind zelfstandig kan pakken en opruimen. In de begeleiding wordt het kind gestimuleerd datgene zelf te doen dat het al zelfstandig kan.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
EvT	YK		06-08-20	06-08-21	2

Uitdaging

Uitdaging op het niveau van het individuele kind zorgt ervoor dat het kind zijn eigen weg in zijn ontwikkelingsproces kan gaan. Dit schept eigenwaarde en zelfvertrouwen. De materialen en activiteiten die aangeboden worden, zijn afgestemd op de ontwikkelingsbehoefte van het kind.

Concentratie

Vanuit de eigen interesse komt het kind tot concentratie en daarmee tot zijn leerproces. Is een kind geconcentreerd bezig, dan stoort de peuterleidster het kind waar mogelijk niet, omdat zij daarmee het leerproces van het kind zal storen. Begeleiding van de leerkracht is noodzakelijk wanneer het kind meer moeite heeft om tot concentratie te komen. Dit is afgestemd op het individuele kind en vereist een nauwkeurige observatie door de peuterleidster. De peuterleidster is actief om de kinderen naar het punt van aandacht en concentratie te brengen. Zij kan weer wat op de achtergrond aanwezig zijn als het punt van concentratie is bereikt.

Zogenaamde fouten worden niet door de peuterleidster gecorrigeerd, omdat zij daarmee ook het zelfstandige leerproces van het kind onderbreekt. Het materiaal is afgestemd op het niveau van het kind, omdat het kind er zich anders niet goed op kan concentreren.

Vrijheid om te bewegen.

Kinderen hebben het nodig om zich vrij uit te kunnen bewegen. Het leerproces van een kind vindt continue plaats tijdens activiteit en beweging. Het kind ervaart hiermee de vrijheid om datgene te volgen waar zijn interesse naar uit gaat. Middels beweging ontwikkelen kinderen hun coördinatie en intelligentie. Zowel binnen als buiten het lokaal moeten de kinderen gelegenheid krijgen tot bewegen.

Voluit bewegen is mogelijk voor de kinderen op het tijdstip van lichamelijk ontwikkeling in het programma en in de momenten van keuzevrijheid ervaren de kinderen bewegingsvrijheid om hun eigen interesses te volgen.

Aandacht en respect voor andere culturen

Er wordt gebruik gemaakt van muziek, speelgoed, poppen, kleding en verhalen uit verschillende landen. Zo raken de kinderen bekend met verschillende culturen.

In de omgang met kinderen en ouders uit verschillende culturen wordt uitgegaan van gelijkwaardigheid en acceptatie.

Aandacht voor de natuur

De liefde voor planten, dieren en omgeving staat hierbij centraal. Het gaat hier over het zorg dragen voor wat de natuur nodig heeft. Respect, verwondering, het stilstaan bij en kennis nemen van de natuur staan centraal.

Dit krijgt vorm door onder andere lesjes bij en bezoek aan de kinderboerderij, door boekjes, verhaaltjes en gesprekjes en door ervaringsgerichte activiteiten in de natuur, zoals bijvoorbeeld zaadjes van plantjes zaaien, plantjes verzorgen, etc. De thema's zijn gericht op de seizoenen en de natuur.

Werkplan

De functie van het werkplan is om:

- Aan de doelstelling van Zonnelicht Kindcentrum te kunnen werken, nl. ontwikkeling op alle niveaus bewerkstelligen.
- Het management een houvast te bieden om het werk van de ontwikkelingen in de organisatie te kunnen beheersen.
- Ouders en medewerkers, oudercommissieleden een goed overzicht van de activiteiten in het kindercentrum te bieden. Wat zijn de afspraken rondom het werk, wat zijn ieders taken en verantwoordelijkheden, welke ontwikkelingen zijn er gaande.

Het geeft ouders de mogelijkheid om de gang van zaken te toetsen aan het werkplan.

Het werkplan van het pedagogische beleid omvat drie onderdelen:

- 1. Het ontwikkelingsplan**
- 2. Het begeleidingsplan**
- 3. Het zorgplan**

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
EvT	YK		06-08-20	06-08-21	3

1. Het ontwikkelingsplan

Binnen de Toverboom wordt er gewerkt aan de hand van een eigen ontwikkeld VVE-programma: het VVE programma de Toverboom. Gedurende het VVE-programma de Toverboom wordt er gewerkt aan de verschillende bewustzijnslagen lichaam, zintuigen, intellect, creativiteit, intuïtie en zelfbewustwording.

Gedurende een periode van vier weken staat er een thema centraal, waarbij de kinderen door middel van liedjes, verhaaltjes, spelletjes en creatieve werkvormen een ervaring met dit thema krijgen. Spelenderwijs leert een kind de wereld van de mensen, de dieren en de planten kennen. De gevoelswereld wordt zoveel mogelijk aangesproken, ondersteund en verrijkt. Alles wat een kind leert, wordt in relatie gebracht met zichzelf; onderwerpen zijn nooit alleen theoretisch. De thema's die gedurende het schooljaar 2020-2021 aan bod komen zijn respectievelijk: liefde, ruimte, herfst, lucht, mensen van de wereld, feestweek winter, winter, vuur, aarde, lente, dieren, ikzelf, water en duurzaam denken.

VVE programma de Toverboom biedt kinderen de mogelijkheid zichzelf bewust te worden van de verschillende bewustzijnslagen. Het is bedoeld om de kinderen ervaringen te geven van waaruit ze hun eigen kwaliteiten leren kennen en ook hun eigen grenzen tegenkomen. Dit geeft ze inzicht in hun eigen leerproces. De peuterleidsters creëren de voorwaarden voor dit inzicht.

De activiteiten die de kinderen aangeboden krijgen en de juiste begeleiding helpen bij de vorming van hun persoonlijkheid.

Daarom is het belangrijk dat peuterleidsters zichzelf ontwikkelen zodat zij afhankelijk van plaats, tijd en persoon de juiste keuzes kunnen maken in een pedagogisch verantwoord proces naar het kind toe. Kwaliteiten als toewijding, helderheid van geest, liefdevol kunnen zijn maar ook uitdagend en humoristisch, zijn van essentieel belang voor een peuterleidster die werkt met 2,5 - tot 4-jarigen.

Elk schooljaar wordt er een ouderavond georganiseerd om het programma van de kinderen voor de ouders inzichtelijk te maken. Ouders kunnen tevens deelnemen aan ouderavonden van Kinderdagverblijf Zonnelicht.

De voertaal binnen het peuterarrangement is Nederlands.

De ontwikkeling van het kleine kind

Binnen de Toverboom wordt aan kinderen liefdevolle zorg en ontwikkeling geboden. Elk kind is uniek en heeft een individuele begeleiding nodig. Toch zijn er fases in de ontwikkeling te onderkennen waarbinnen kinderen zich bewust worden van de mogelijkheden die ze in zichzelf hebben.

De peuterleidsters richten zich op dit proces van zelfbewustwording en begeleiden de kinderen om iets met hun kwaliteiten naar de omgeving te leren doen.

Er wordt gewerkt aan verschillende bewustzijnslagen:

- Lichaam

Jonge kinderen hebben grote behoefte aan beweging. Beweging ontwikkelt hun coördinatie en intelligentie. Zowel binnen als buiten het lokaal moeten de kinderen gelegenheid krijgen tot bewegen. Hiermee is bij de inrichting van de ruimte rekening gehouden.

In de Toverboom worden activiteiten aangeboden om de grove en fijne motoriek te ontwikkelen. Deze activiteiten lopen uiteen van klap-stap-liedjes voor evenwicht en balans, liedjes met gebaar en beweging, dansen, diverse bewegingsspelletjes, gymmen aan de hand van eenvoudig materiaal zoals hoepels, pittenzakjes, evenwichtsbalk, etc. tot eenvoudige kinderyoga. Er wordt aan kinderen de gelegenheid geboden om te springen en te klimmen. Doelstellingen op het gebied van de grove ontwikkeling zijn o.a.: tillen, trekken en duwen, rollen, springen, gooien en vangen, schoppen, rennen, evenwicht/ balanceren en klimmen.

Voor de fijne motoriek is er ruimte voor activiteiten zoals tekenen, kleuren, prikken, knippen, scheuren, plakken en kleien.

Daarnaast zijn huishoudelijke activiteiten, zoals zelf de vloer vegen, ramen zemen en plantjes water geven, activiteiten die de motoriek bevorderen.

Activiteiten op het gebied van de fijne motoriek zijn o.a. prikken, bouwen, scheuren, knippen, kleien, plakken, rijgen, verven met kwast, etc.

- Zintuigen

De zintuigen van jonge kinderen staan nog volop open. Door ervaringen op te doen via hun zintuigen, leren zij hun zintuigen beheersen. Kinderen leren wat hun voorkeuren zijn voor wat zij bijvoorbeeld zien, horen, voelen, proeven en wat zij minder aangenaam vinden. Op deze manier leren zij zich ook voor zintuiglijke indrukken af te sluiten.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
EvT	YK		06-08-20	06-08-21	4

- Intellect
Aandacht voor het ontwikkelen van de functies sorteren, combineren, associëren en het geheugen door middel van verschillende spelletjes. Aandacht voor (beginnende) rekenvaardigheden.
- Creativiteit en expressie
Verschillende onderdelen van creativiteit worden aangeboden, zoals drama, dans, muziek en beeldend werken. Kinderen leren ontdekken welke manier zij fijn vinden om zichzelf uit te drukken. Onder creativiteit valt tevens probleemoplossend denken.
- Intuïtie
Door middel van kringspelletjes en verhaaltjes wordt de intuïtie van de kinderen aangesproken. Universeel menselijke waarden zoals anderen geen pijn doen, de waarheid hanteren, niet stelen, universele liefde, eenvoud, schoonheid, tevredenheid en dienstbaarheid staan centraal in de begeleiding van de kinderen middels voorleven, voordoen, voorzeggen en vragen stellen aan het kind, zodat het kind bevestigd wordt in de universele menselijke waarden in zichzelf.
- Zelfbewustzijn
Peuters ontwikkelen zelfbewustzijn op lichamelijk, zintuiglijk, cognitief en creatief gebied. Dit geeft het fundament voor zelfbewustzijn op sociaal-emotioneel gebied dat in de kleuterleeftijd tot ontwikkeling komt. Kinderen leren steeds meer zorg te dragen voor zichzelf en voor hun omgeving.

Sociaal-emotionele ontwikkeling

Peuters leren veel van het spelen in een groep kinderen. Leren op je beurt te wachten en leren omgaan met afspraken en groepsregels zijn voorbeelden van wat er van een peuter in een groep gevraagd wordt. Peuters leren deel te zijn van een groep en leren met elkaar een spelletje te spelen. Leren omgaan met andere kinderen en leren omgaan met je eigen gevoelens kan soms voor de peuter een ware opgave zijn. Peuters krijgen de gelegenheid om op eigen tempo sociale situaties te onderzoeken en hiervan te leren.

De peuterleidster begeleidt de peuters hierin liefdevol en met respect voor de gevoelens en de beleving van de kinderen, zodat de kinderen zich gesteund en gezien voelen. Zij begeleidt het spel onderling en conflictsituaties met respect voor de betrokken kinderen.

Tijdens rollenspel in de huishoek ontdekken de kinderen verschillende rollen ten opzichte van elkaar. In het vrije spel begeleidt de peuterleidster de kinderen in communicatieve vaardigheden en conflicthantering. In gezamenlijke spelletjes en tijdens het eet- en drink moment leren de kinderen op elkaar en op de eigen beurt te wachten.

Liefdevolle begeleiding betekent ook dat de leidster consequent is. De peuter leert om met grenzen om te gaan en daarmee met de emoties in zichzelf.

Taalontwikkeling

Kinderen van twee jaar willen de wereld om zich heen meer en meer ontdekken. Ze kunnen hun zintuigen steeds meer richten en gaan deze steeds meer koppelen aan het intellect. In hun taal hebben ze dus steeds meer woorden nodig om uit te leggen wat ze waarnemen en wat ze willen weten. Naar de 2,5 jaar toe krijgen ze meer behoefte aan sociaal contact met leeftijdgenootjes. Hiervoor is taal ook belangrijk. Tegen de drie jaar aan komen ze in de creatieve ontwikkeling. Fantasie gaat een grote rol spelen. De wereld van de kinderen wordt groter, meer is mogelijk en vrij spel met andere kinderen speelt nu een grote rol. Kinderen krijgen in hun taal meer behoefte aan nuanceringen, bijvoeglijke naamwoorden en verhaallijnen. Met de juiste begeleiding en het geven van ruimte gaan ze zelf liedjes en verhaaltjes verzinnen om hun eigen spel te verrijken en de wereld die ze van binnen beleven tot uitdrukking te brengen. Rond de leeftijd van 3,5 jaar komt de kleuterschool steeds meer in beeld. De zelfredzaamheid komt meer op de voorgrond. Wat inhoudt dat een kind steeds meer zichzelf ten opzichte van anderen kan uitdrukken op emotioneel vlak. Waarbij ze steeds meer kunnen vertrouwen op hun taal (verbaal en non-verbaal). Sociale omgangsvormen moeten steeds meer eigen worden. Sorry zeggen, dank je wel, wat zeg je etc.

Taal is het middel om contact te maken (sociale ontwikkeling), om uitdrukking te geven aan wensen en gevoelens (emotionele ontwikkeling), en is het middel dat toegang verschaft tot een gemeenschappelijke denkwereld (intellectuele/cognitieve ontwikkeling). Met taal creëer je een realiteit. Tevens druk je er je onderscheidingsvermogen mee uit (met betrekking tot moraliteit).

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
EvT	YK		06-08-20	06-08-21	5

Taalgedrag van peuters kan gesplitst worden in verschillende onderdelen:

- Actief taalgebruik (de taal die de peuter zelf spreekt), dat valt te onderscheiden in:
  - Spontaan actief taalgebruik: alles wat het zelf zegt;
  - Uitgelokt actief taalgebruik: alles wat het kind zegt op wat een ander zegt;
  - Functioneel taalgebruik, woordenschat;
  - Expressie; gevoelsmatig/ uitdrukkingsvermogen
  - Uitspraak;
  - Zinsbouw;
- Passieve taalkennis (de taal die het kind wel begrijpt en verstaat, maar niet zelf spreekt)
- Lichaamstaal
- Tempo taalverwerking
- Vermogen om te luisteren

De taalontwikkeling komt gedurende de hele dag in de interactie met elkaar en in de verschillende activiteiten aan bod. Gedurende de dag worden liedjes gezongen, verhaaltjes verteld en gelezen en gesprekjes met elkaar gevoerd. Regelmatig worden er, zowel groepsgewijs als individueel, werkjes en spelsituaties aangeboden waardoor de taalontwikkeling wordt gestimuleerd. In vrije spelsituaties, zowel binnen als buiten, oefenen de kinderen met elkaar het emotionele taalgebruik. De leidster begeleidt deze momenten.

Kinderen worden aangemoedigd om samen te werken, zodat ze van elkaar met betrekking tot taal kunnen leren.

Voorbereidende rekenvaardigheden (rekenen)

Het leren van voorbereidende vaardigheden gebeurt ervaringsgericht en is niet gericht op prestatie. Het gaat in de begeleiding van het kind om het proces van bewustwording en het leren van vaardigheden op de eigen tempo van het kind. Bij voorbereidende rekenvaardigheden gaat het om aspecten zoals begrip van hoeveelheid, tellen, gevoel voor grootte, in- en uitladen, vormen, begrippen als op en onder, naast, voor en achter, groot en klein, dik en dun, (ruimtelijk inzicht).

Net als de taalontwikkeling, komt ook de rekenontwikkeling gedurende de hele dag spelenderwijs aan bod middels vragen als: hoeveel bekertjes staan er op tafel, hoeveel appels liggen er op het dienblad, hoe oud is je broer/ zus, etc.

Het rekenen komt aan bod gedurende de thema's ikzelf (bv hoeveel vingers/ tenen/ armen/ benen, etc heb ik) en in het thema ruimte komt ruimtelijk inzicht specifiek aan bod.

In het lokaal is materiaal dat de rekenontwikkeling aanspreekt. Bijvoorbeeld een puzzel met meerdere afbeeldingen van hetzelfde plaatje en het getal erbij.

Er wordt naartoe gewerkt dat kinderen bij vier jaar getalbegrip hebben, kunnen tellen en gevoel voor hoeveelheden hebben. Spelenderwijs wordt er toegewerkt naar een resultaat met betrekking tot zelfbewustwording.

Resultaten

Ontwikkelingsachterstanden worden snel onderkend. De achterstand wordt aangepakt op het niveau waar het ligt. Met de toepassing van deze werkwijze zijn de kinderen kleuterschoolrijp als ze vier jaar zijn. Het zelfbewustzijn van kinderen wordt ontwikkeld, waardoor een kind zichzelf leert kennen. Door de werkwijze ontwikkelen de kinderen gevoel van moraliteit en hun eigen onderscheidingsvermogen. Verder ontwikkelen de kinderen zelfcontrole op lichamelijk en zintuiglijk gebied.

Gedurende de dag wordt de taalontwikkeling zoveel als mogelijk in de kinderen aangesproken en ontwikkeld. De kinderen krijgen extra individuele aandacht op het gebied van taalontwikkeling wanneer dit nodig is. De kinderen komen zo in aanraking met veel situaties waarin zij hun taalvaardigheden kunnen oefenen, zodat zij ook op dit gebied een zo optimaal mogelijke start in het basisonderwijs kunnen maken.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
EvT	YK		06-08-20	06-08-21	6

Het dagritme

Er wordt gewerkt aan de hand van een vast ochtendritme, waarin onderdelen van het programma kunnen variëren. Elke ochtend heeft een duidelijke, herkenbare structuur voor de kinderen. De kinderen weten op deze manier wat er gaat komen, dit biedt veiligheid en houvast.

Het dagritme ziet er als volgt uit:

8.30-8.45 uur :	De kinderen worden gebracht, vervolgens doen de kinderen een activiteit/ spelletje aan tafel tot 9.00 uur.
9.00-9.30 uur:	Kringspel (intuïtieve ontwikkeling)
9.30-10.30 uur:	Intellectuele ontwikkeling, zintuiglijke ontwikkeling en taalontwikkeling/ VVE-tijd
10.30- 11.00 uur:	Fruit eten en drinken, aansluitend verschoon-/toiletmoment.
11.00-11.30 uur:	Creatieve ontwikkeling en taalontwikkeling (VVE-tijd)
11.30-12.10 uur:	Lichamelijke ontwikkeling
12.00-12.15 uur:	Afsluiting van de ochtend
12.15-12.30 uur:	De kinderen worden opgehaald door de ouders.

2.Het begeleidingsplan

Indien we ervan uit gaan dat het kind alle mogelijkheden in zich heeft om te groeien naar een verantwoordelijk zelfbewust, hoopvol, meevoelend en creatief persoon die de maatschappij iets te bieden heeft, is het de taak en de uitdaging van de peuterleidster om deze naar buiten te leiden.

Het programma dient de kinderen de mogelijkheid te bieden om:

1. hun eigen interesses te volgen en initiatief te nemen
2. een proces van onafhankelijk denken aan te moedigen
3. projectmatig te werken
4. activiteiten te kunnen ondernemen die aansluiten bij hun interesse
2. te kunnen experimenteren met hun creatieve mogelijkheden
3. zichzelf uit te drukken vanuit hun hart

Ouders en peuterleiders kunnen vaak kwaliteiten in kinderen zien die specifiek zijn voor dat unieke kind. Een kind wordt zichzelf echter vaak pas bewust van deze kwaliteiten wanneer het deze ten toon spreidt en de reflectie van anderen hierop ervaart. Een sfeer van fijngevoeligheid en positieve ondersteuning geven een kind de gelegenheid om met zijn subtielere gevoelens naar buiten te komen. Het zijn vaak deze fijngevoelige kwaliteiten, zoals vertrouwen, invoelingsvermogen, nederigheid, vrijgevigheid en onbaatzuchtigheid, die het kind in zijn mens-zijn bevestigen. Peuterleiders en ouders die geïnteresseerd zijn in deze wezenlijke menselijke kwaliteiten, kunnen manieren vinden om het kind op een eigentijdse wijze aan te spreken en te voeden in zijn "Ik"-bewustzijn. Peuterleiders krijgen training in het aanspreken van het zelfbewustzijn van kinderen. Er wordt gebruik gemaakt van de geweldloze communicatie methode, zoveel mogelijk zonder straffen en belonen. Kinderen krijgen duidelijke grenzen aangereikt op het moment dat dit gezien de situatie noodzakelijk is.

De werkwijze

De werkwijze die gehanteerd wordt in het werken met kinderen, wordt afgestemd op de bewustzijnslaag die ontwikkeld wordt. Deze zijn: lichaam, zintuigen, creativiteit, intuïtie en zelfbewustzijn. Er wordt gebruikgemaakt van verschillende pedagogische stromingen aangezien er gewerkt wordt vanuit ervaring. Voor de cognitieve en zintuiglijke ontwikkeling bijvoorbeeld worden ideeën gebruikt van Maria Montessori. Montessori gaat uit van de zelfstandigheid van het kind. Het kind leert spelenderwijs, wanneer het geconcentreerd en met interesse ergens mee bezig kan zijn. De peuterleidster observeert het kind en zorgt voor een omgeving waarin werkjes en spelletjes zijn die bij het niveau van het kind aansluiten. Zo zijn er werkjes waarmee kinderen hun zintuigen verfijnen en die gericht zijn op het bewust verwerken van de indruk (bijvoorbeeld het voelen van verschillende materialen, zoals harde en zachte materialen) en zijn er spelletjes waarmee kinderen leren sorteren, combineren en associëren en die het geheugen aanspreken.

Van de peuterleiders wordt verwacht dat zij zich voortdurend verrijken met een verscheidenheid aan pedagogische ideeën zodat ze afhankelijk van tijd, plaats en persoon hier gebruik van kunnen maken.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
EvT	YK		06-08-20	06-08-21	7

Uitgangspunten:

- Voorwaarde voor het werken met kinderen is een liefdevolle band met het kind
- Het aanspreken van het gevoel van het kind in het leerproces
- Het afwisselen van geconcentreerde activiteiten (naar binnen gerichte activiteiten) met expressieve (naar buiten gerichte) activiteiten.
- Het ontwikkelen van het potentieel van het kind via verhaaltjes, liedjes en spelletjes.

De groepsruimte

De Toverboom biedt de peuters een omgeving aan waarin de peuters zich op hun eigen ontwikkelingsniveau, in veiligheid en in vrijheid op alle genoemde gebieden kunnen ontwikkelen.

Interesse kind

De ruimte is zo ingericht dat het kind zoveel als mogelijk ontdekkend en onderzoekend kan leren. De groepsruimte geeft de gelegenheid om te ontdekken en te bewegen. De ruimte is ingedeeld in verschillende hoeken die voor de peuter overzichtelijk zijn, zodat de peuter de vrijheid ervaart om gericht een eigen werkje te kunnen doen. Zo kan de peuter onafhankelijk leren op eigen initiatief. Er is een open kast met verschillend materiaal om zelfstandig of met korte instructie van de peuterleidster mee te kunnen werken. Er zijn verschillende hoeken waarin de kinderen tijdens het vrije keuzemoment kunnen spelen; er is een bouwhoek, een poppenhoek, een tafel waaraan gewerkt kan worden met zintuiglijk en intellectueel materiaal, een leeshoek, een autohoek en een kleitafel. Daarnaast zijn er voor de momenten waarop er een groepsactiviteit plaatsvindt een hoek voor kringspel en een tafel voor creatieve activiteiten. Voor de individuele taalbegeleiding is er een taalhoek in de hal buiten de groepsruimte.

Zelfstandigheid

Het is van groot belang dat de omgeving uitnodigt tot zelfstandigheid. De peuters leren zelf te doen wat ze zelf kunnen, zoals het aan- en uitdoen van de jas en het ophangen daarvan aan de kapstok, het naar het toilet gaan, het opvegen van rommeltjes van de grond of van de tafel e.d.

De Toverboom streeft ernaar de kinderen zich verantwoordelijk te laten voelen voor hun omgeving. De peuter kan alles wat hij nodig heeft in principe zelf pakken en weer terugzetten (bijvoorbeeld op een dienblaadje).

De peuters leren het zo op te ruimen dat een ander kind er weer op een prettige manier mee kan werken.

Alles in de omgeving is bovendien aangepast aan de grootte en de kracht van de peuter (tafels en stoelen op peuterhoogte, spullen zijn voor de peuter zelf te pakken).

De kinderen werken aan de oefeningen uit het dagelijkse leven, zodat zij zelfstandigheid ontwikkelen op het gebied van zorg voor jezelf en zorg voor de omgeving. Hier is in het lokaal de ruimte voor en er is hiervoor materiaal op peuterformaat aanwezig.

Concentratie

In de Toverboom is er voldoende ruimte voor elk kind om een eigen plekje te hebben om geconcentreerd te kunnen werken. Er is voor het kind de keuze tussen werken aan een eigen tafeltje, een groepstafel of op een kleedje op de grond. Er zijn tevens mogelijkheden om uit te kijken naar de hal of de gang.

De peuterleiders zorgen voor een rustige uitstraling van de ruimte zodat de kinderen niet afgeleid worden door prikkels die er niet toe doen. Het materiaal nodigt uit tot activiteit.

Veilige en sfeervolle omgeving (o.a. rustige, esthetisch verzorgde omgeving)

Schoonheid van de omgeving en een fijne sfeer zetten aan tot werken. Kinderen zullen sneller op ontdekking gaan in een geordende en fijngevoelige ingerichte omgeving. De peuterleiders dragen hier zorg voor en zorgen (ook samen met ouders) dat het materiaal op orde en schoon blijft.

Vrijheid om te bewegen

Jonge kinderen hebben grote behoefte aan beweging. Beweging ontwikkelt hun coördinatie en intelligentie. Zowel binnen als buiten het lokaal moeten de kinderen de gelegenheid krijgen om te bewegen. Hier is bij de inrichting van de ruimte rekening gehouden. Ook zijn er de oefeningen uit het dagelijkse leven, waarbij kinderen hun fijne en grove motoriek verder ontwikkelen en waarbij zij toekomen aan hun behoefte aan beweging. Oefeningen uit het dagelijkse leven zijn te verdelen in: verzorging van de omgeving, verzorging van jezelf en omgangsregels. Voorbeelden van oefeningen uit het dagelijkse leven zijn: het vegen van de vloer, het afdoen van de tafel, het verzorgen van plantjes, water in een bekertje schenken, het wassen van de ramen, afwassen, oefenen met rekjes met verschillende sluitingen

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
EvT	YK		06-08-20	06-08-21	8

(knopen, ritsen), etc.

Aandacht voor de natuur

De aankleding van de groepsruimte is seizoens- en themagericht. De peuterleidsters zorgen voor fijngevoelige afbeeldingen en aankleding zodat de peuter zich op een liefdevolle manier zich kunnen verbinden met thema's uit de natuur. Het verzorgen van plantjes is een onderdeel van de oefeningen uit het dagelijkse leven.

Intercultureel denken

In de aankleding van de groepsruimte, in het ontwikkelingsmateriaal en in boekjes is er aandacht voor andere culturen om het universele denken in de kinderen aan te spreken.

Het materiaal

Doel van een groot deel van het materiaal is het kind te helpen bij zijn ontwikkeling door hem een omgeving te bieden, die de zelfwerkzaamheid bevordert. Het materiaal is bedoeld om het kind te helpen bij de ontdekking van zijn eigen mogelijkheden.

Met betrekking tot het materiaal waarmee de peuter zelfstandig kan werken: nadat de peuterleidster kort heeft laten zien hoe het materiaal werkt, komt het kind door zelfstandig experimenteren en werken tot het inzicht, wat het doel is van het betreffende materiaal.

Het materiaal in de Toverboom moet degelijk, verzorgd en compleet zijn en uitdaging bieden.

Er zijn werkjes waarmee kinderen hun zintuigen verfijnen en die gericht zijn op het bewust verwerken van de indruk. Bijvoorbeeld het voelen van verschillende materialen, zoals diverse natuurlijke materialen om te voelen en diverse stoffen om te voelen.

Materiaal ten behoeve van de ontwikkeling van het intellect: hetzelfde plaatje in een groter geheel terugzoeken, puzzels en spelletjes om te leren combineren (bijvoorbeeld dierenplaatjes aan elkaar leggen), memory voor de ontwikkeling van het geheugen, nopjes insteken voor het maken van verschillende figuren, kapla ter ontwikkeling van ruimtelijk inzicht en het ontdekken van stapelen en bouwen. Plaatjes combineren aan de hand van Loco Bambino. Panoramix voor ruimtelijk inzicht.

Voor de fijnmotorische ontwikkeling: kralen rijen, schaatjes voor knippen, potloden voor tekenen voor de oudere peuter, etc.

Vorbereidende rekenvaardigheden: telraam en puzzels om hoeveelheden bij elkaar te zoeken.

Leren herkennen van emoties: emotiespel

Verschillend montessorimateriaal:

Kleurenspeel. Doelen: het leren onderscheiden van kleuren. Het zoeken van gelijken uit contrasten, het oefenen van de visuele waarneming; het onderscheiden van fijne nuances. De kinderen leren tevens de namen van de kleuren en de begrippen licht-donker en de vergrotende en de overtreffende trap hiervan.

Cilinderblokken. Doel: de ontwikkeling van de visuele waarneming op het gebied van afmetingsverschillen. De kinderen leren tevens de begrippen hoog-laag, dik-dun, groot-klein, diep-ondiep, smal-breed.

Roze toren. Doel: het leren waarnemen van afmetingsverschillen. De kinderen leren tevens de begrippen groot-klein, groter-grootst, kleiner-kleinst.

Gehoorkokers. Doel: differentiatie van de waarneming op het gebied van geluidverschillen. De kinderen leren tevens de begrippen hard-zacht, harder-zachter, zachter-zachtst.

Individuele begeleiding gericht op taal

De peuterleidsters observeren, naast de verschillende bewustzijnslagen lichaam, zintuigen, intellect, creativiteit, intuïtie en zelfbewustwording, de taalontwikkeling van alle kinderen individueel.

De kinderen die het nodig hebben krijgen elke week gerichte extra begeleiding met betrekking tot de taalontwikkeling.

De individuele begeleidingsmomenten duren minimaal 10 minuten. Elke dag krijgen 2,3 of 4 peuters gerichte

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
EvT	YK		06-08-20	06-08-21	9

individuele begeleiding afhankelijk van het aantal kinderen dat individuele taalbegeleiding heeft. De begeleiding is gericht op het taalaspect dat voor het kind extra aandacht heeft: bijvoorbeeld de woordenschat, emotionele expressie, functioneel taalgebruik, uitspraak en/of zinsbouw. Er wordt individueel of in een klein groepje gewerkt aan de taalontwikkeling van het kind. In een groepje leert het kind van andere kinderen met betrekking tot de taal. De activiteit wordt gekozen aan de hand van de ontwikkelingsbehoefte van het kind.

De begeleiding bestaat bijvoorbeeld uit het samen doen van een spelletje waarbij veel taal wordt gebruikt. Andere methoden die gebruikt worden zijn bijvoorbeeld:

- vertelplaat
- een verhaal vertellen (interactief: met beelden/ het kind laten uitbeelden/ bewegen/ vragen stellen)
- liedjes
- gesprekjes
- taalkaarten
- rijmpjes met klanken
- zoekplaten
- positielotto (plaatjes zoeken met 'op, onder, achter, in, etc')
- plaatjespuzzel

Na het werken met het kind aan de individuele doelstelling op het gebied van taal wordt geëvalueerd of en welke groei het kind heeft doorgemaakt. Op grond van de doelstelling wordt de individuele begeleiding bijgesteld.

Zie verder voor de doelen waaraan in de taalbegeleiding gewerkt kan worden, de paragraaf over taalontwikkeling eerder in dit pedagogisch beleidsplan en zie voor de wijze waarop geobserveerd wordt, de paragraaf over observatie verderop in dit pedagogisch beleidsplan.

Voor een verdere beschrijving van de manier van werken en begeleiden met betrekking tot de taalontwikkeling, het taalbeleidsplan van de Toverboom.

Zelfdiscipline

In verband met de ontwikkeling van zelfdiscipline van de kinderen zijn de volgende zaken geformuleerd:

- Voorwaarde voor het ontwikkelen van zelfdiscipline is dat er een liefdevolle band is tussen kind en peuterleidster.
- Er wordt gebruik gemaakt van liedjes, verhaaltjes en spelletjes om het gevoel van zelfdiscipline in het kind aan te spreken.
- In het ritme van de dag zitten momenten van rust en aandacht voor de omgeving.
- Herhalen en consequent zijn
- Het creëren van de gewoonte te zorgen voor omgeving, planten, dieren en anderen.
- Het aanspreken van het gevoel voor discipline in het kind, door samen te genieten van een opgeruimd klaslokaal, schone handen, een gesorteerde speelhoek, een eigen plekje voor de schoenen of eigen spulletjes.

Het doel van het ontwikkelen van zelfdiscipline in het kind is een harmonieuze en verzorgde omgeving in de speelzaal te creëren, waarbij elk kind op een veilige, blijde en vrije manier kan leren, omdat er een structuur is die dit mogelijk maakt.

Observatie

Observatie is een dagelijks onderdeel van het werk van een peuterleidster. Aan de hand van eigen observatieformulieren worden alle kinderen in de Tierlantijn twee maal per jaar geobserveerd. Deze gegevens worden besproken met de ouders in de zogenaamde Tien-minuten-gesprekjes door de mentor van het kind (Zie de paragraaf over 'Mentorschap' hieronder).

De peuterleidster observeert de volgende aspecten:

- ontwikkeling van de motoriek. Hierbij zijn begrippen belangrijk zoals lichaamsbewustzijn, lichaamsbeheersing, grove motoriek en fijne motoriek.
- zintuiglijke ontwikkeling; proeven, ruiken, horen, zien, voelen
- cognitieve ontwikkeling; sorteren, combineren, associëren, geheugen, beginnende rekenvaardigheden.
- creatieve ontwikkeling; uitdrukken, vormtaal en eigenheid in expressie
- intuïtieve ontwikkeling -liefde en respect voor jezelf en je omgeving
- ontwikkeling van zelfbewustwording; verbondenheid en geluk.
- Taalontwikkeling: hierbij speelt vooral het volgende aspect een rol: de ontwikkeling van luister- en spreekvaardigheid van het kind, waarbij begrippen als expressie, begripvorming, passieve en actieve woordenschat, uitspraak en zinsbouw aan de orde komen. Met betrekking tot de gerichte individuele begeleiding (voorschoolse educatie) wordt eerst geobserveerd welk aspect van de taalontwikkeling extra

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
EvT	YK		06-08-20	06-08-21	10

aandacht behoeft. Na gerichte individuele begeleiding met betrekking tot dit taalaspect wordt na een vooraf vastgestelde periode, nogmaals geobserveerd hoe het met de taalontwikkeling van het kind gaat. Hiervoor wordt het tussenevaluatieformulier taalontwikkeling gebruikt, waarmee tevens bekeken wordt wat de volgende stappen zijn in de begeleiding van het kind met betrekking tot de taalontwikkeling.

- werkhouding van het kind, met aspecten zoals: interesse, de mate van concentratie en zelfwerkzaamheid

Binnen deze observatielijsten wordt er gewerkt met de begrippen van het zaaiende kind, het groeiende kind en het oogstende kind. Op deze wijze krijgt de observatie een procesmatig karakter, waarmee de ontwikkeling van het kind inzichtelijk wordt gemaakt. Binnen het kindvolgsysteem staat vooral het proces van zelfbewustwording van het kind voorop en niet zozeer de prestatie.

Doel van het observeren

Het doel van het observeren is tweeledig; het observeren biedt niet alleen een beter inzicht in de ontwikkelingsfase van het kind, maar geeft de leidster bovendien inzicht in haar eigen handelen. Dit inzicht wordt alleen bereikt als er systematisch wordt geobserveerd, dat wil zeggen:

- dagelijks
- op vaste momenten
- (tijdelijk) herhaaldelijk op dezelfde observatiepunten
- zowel het individuele kind
- als de hele groep
- halfjaarlijks voor de 10-minutengesprekken ter bespreking van de voortgang van de ontwikkeling

Observatieformulier

Binnen het kindvolgsysteem wordt gewerkt met de volgende formulieren:

- observatieformulier
- ontwikkelings-volg-verslag
- oudergespreksformulier
- plan van aanpak (voor zorgkinderen, zie verderop in dit beleidsplan)

Afstemming tussen observatie van de kinderen en het voorbereiden van het programma voor de kinderen

In de Toverboom wordt het programma dagelijks voorbereid. In het programma worden de individuele ontwikkelingsbehoeften van de kinderen meegenomen:

Middels het kind volgsysteem wordt duidelijk op welk gebied elk kind een volgende stap in zijn ontwikkeling kan maken. Het ene kind zal dit meer ontdekkend vanuit zichzelf doen, het andere kind heeft hier meer gerichte individuele begeleiding bij nodig. Kinderen die extra aandacht nodig hebben met betrekking tot een van de bewustzijnslagen, lichaam, zintuigen, intellect, creativiteit, intuïtie of zelfbewustzijn, krijgen extra aandacht op dit gebied wanneer deze ontwikkelingslaag specifiek wordt aangeboden aan de hele groep kinderen. Ook kan er de keuze gemaakt worden om een kind apart te nemen en gericht individueel met het kind te werken. Het moment waarop het kind extra aandacht krijgt en de doelstelling voor het kind worden in het voorbereidingsformulier van de dag meegenomen. Zo stemt de peuterleidster de aangeboden activiteiten af op de individuele ontwikkelingsbehoeften van de kinderen.

Peuters leren veel ook juist groepsgewijs. De activiteiten in het programma zijn per thema afgestemd op de ontwikkelingsbehoefte van de peuter in het algemeen. De peuterleidster observeert de groep en betreft in haar keuze voor de activiteiten wat zij wil aanspreken in de groep kinderen (bv eenheidsgevoel, zorgzaamheid voor elkaar, samenwerking, naar binnengerichte of juist naar buitengerichte activiteit, etc.)

In de Tierlantijn worden ouders op de volgende manieren betrokken bij de ontwikkeling van de kinderen:

Zonnelicht Kindcentrum gaat er uiteraard vanuit dat de ouders de belangrijkste opvoeders zijn; hun invloed op het kind zal altijd het grootst zijn. Samenwerking met de ouders is noodzakelijk om tot een zo optimaal mogelijke ontwikkeling van het kind te komen. Hierbij staat niet de prestatie van het kind, maar het proces van zelfbewustwording van het kind centraal.

Voor het kind is het heel belangrijk dat er één lijn wordt gevolgd door de volwassenen. Hierin speelt de peuterleidster een belangrijke rol spelen door middel van het organiseren van:

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
EvT	YK		06-08-20	06-08-21	11

- overdracht aan het begin en het eind van de ochtend, waarin kort informatie over het kind uitgewisseld wordt.
- tienminutengesprekken naar aanleiding van observatie; de observatie van het kind wordt met de ouders besproken inclusief wat het kind nodig heeft thuis en op het peuterarrangement om een volgende stap in zijn ontwikkeling te maken.
- ouderavonden: de ouders worden betrokken bij de manier van werken en begeleiden in het peuterarrangement. Tevens kunnen verschillend opvoedingsonderwerpen aan bod komen.
- ouders kunnen tevens deelnemen aan de ouderavonden van Kinderdagverblijf Zonnelicht
- opvoedingsondersteuning; middels gesprekken wordt besproken welke begeleiding wenselijk is voor het kind in de thuissituatie en wordt aangereikt hoe de ouder dit in de thuissituatie op kan pakken.
- groeigesprekken: de ouder kan aan de hand van een eigen persoonlijke vraag rondom het ouderschap en de eigen persoonlijke ontwikkeling handreikingen krijgen van de leidster.
- gesprekken gerelateerd aan een zorgvraag voor het kind: afstemming tussen ouder, peuterleidster en zorg coördinator om de zorgvraag van het kind zo optimaal mogelijk te kunnen begeleiden (zie de paragraaf over het zorgplan).

VVE - thuis

Naast het VVE - programma is er een VVE - thuis programma ontwikkeld, waarmee de volgende doelen nagestreefd worden:

- het bevorderen van de taalontwikkeling, met accent op het vergroten van de woordenschat
- het bevorderen van een ondersteunend en stimulerend gezinsklimaat. De kinderen zullen de aangeboden woorden en begrippen nog eerder oppikken als er thuis ook aandacht aan wordt besteed.
- het bevorderen van de ouderbetrokkenheid en het op de hoogte houden van ouders van wat de kinderen op de Tierlantijn leren.

Aan het begin van elk thema krijgen de ouders een **VVE – nieuwsbrief**. Hierin staat een beschrijving van het nieuwe thema en enkele van de aan te leren liedjes of versjes. In de nieuwsbrief staan tips voor spelletjes die de woordenschat vergroten en een lijst van de aan te leren woorden en begrippen. Bij elke nieuwsbrief zit een activiteit die de ouders thuis met het kind kunnen doen. Dit kan bijvoorbeeld een spel zijn zoals dierenmemory of een vertelplaat.

Op de ochtend dat de nieuwsbrief wordt uitgedeeld, wordt er plenair aan de ouders uitleg gegeven over het thema en over de activiteiten die zij thuis met hun kinderen kunnen doen. Wanneer ouders deze uitleg gemist hebben, dan krijgen zij op een later moment individuele uitleg hierover.

Er wordt regelmatig teruggekoppeld hoe de ouders het werken met het kind thuis ervaren hebben. Dit gebeurt tijdens de dagelijkse inloop.

Door middel van de VVE- nieuwsbrief worden ouders tevens op de hoogte gehouden van gebeurtenissen in de Tierlantijn en van praktische en organisatorische zaken, zoals bijvoorbeeld uitstapjes.

- ouders kunnen middels Boekstart op een laagdrempelige manier bij het peuterarrangement boeken lenen van die bieb die zij thuis aan hun kind voor kunnen lezen.
- ouders worden betrokken bij het schoonmaken van het spelmateriaal en de groepsruimte.
- ouders worden betrokken bij activiteiten zoals het Sinterklaasfeest, het Lichtfeest, het Zomerfeest, de schoolfoto's, het voorleesontbijt en excursies.

De wenperiode

Voorafgaand aan de start van het kind bij het peuterarrangement, wordt er een wenafpraak gemaakt. Het kind komt in de week voordat het kind start bij de Toverboom een keertje tussen 9.00 uur en 10.00 uur wennen met de ouder(s). Bij deze afspraak wordt er een intakegesprek gehouden met de ouder(s). Gedurende de wenafpraak wordt er door de peuterleiders uitleg gegeven over het programma en praktische zaken. Het kind maakt kennis met de andere kinderen uit de groep en doet samen met de ouder(s) de eerste indrukken op.

Na deze wenafpraak met de ouders samen, start het kind in het peuterarrangement. De ouders zijn hierbij dan niet meer aanwezig. In de eerste periode dat het kind naar het peuterarrangement komt, zal het de peuterleiders, de andere kinderen, het programma, de groepsregels en de ruimte steeds beter leren kennen. De ervaring leert dat wanneer ouder(s) het vertrouwen hebben in het peuterarrangement, het kind binnen redelijke tijd gewend is en een plekje heeft gevonden binnen de groep. De wenperiode is dan hiermee afgesloten.

Mentorschap

Eén van de maatregelen uit de wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang, dat per januari 2018 is ingegaan, is dat elk kind een mentor krijgt.

In de Toverboom is dit altijd een vast gezicht van het kind. De mentor observeert (de ontwikkeling van) het kind en

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
EvT	YK		06-08-20	06-08-21	12

draagt er zorg voor dat het kind de begeleiding krijgt die het gezien zijn ontwikkeling nodig heeft. De mentor bespreekt de ontwikkeling van het kind met de ouders gedurende overdrachtmomenten en tijdens oudergesprekken. Zij is de eerste aanspreekpersoon voor ouders en collega's betreffende informatie die het kind aangaat.

De mentor voert de tienminutengesprekken, groeigesprekken en overige gesprekken (indien wenselijk) met de ouders. De mentor voert het overdrachtsgesprek met de basisschool.

De mentor draagt zorg voor het op een juiste manier verwerken van de gegevens van het kind in het kind-volg-systeem. Waar mogelijk begeleidt de mentor de kinderen en ouders tijdens wenafspraken. Het intakegesprek wordt daar waar mogelijk door de mentor gedaan, anders door de andere vaste kracht van de Toverboom.

De mentor betreft de zorgcoördinator bij de begeleiding van het kind en de ouders wanneer er sprake is van extra zorg.

De mentor betreft indien wenselijk de pedagogisch beleidsmedewerker bij de begeleiding van het kind wanneer er sprake is van extra aandacht.

De peuterleidsters op de groep dragen zorg voor een zorgvuldige indeling van de kinderen met betrekking tot het mentorschap. De verdeling van de kinderen is schriftelijk vastgelegd en de ouders zijn op de hoogte van wie mentor is van hun kind.

Tijdens de intake of de wenafpraak wordt aan nieuwe ouders mondeling aangegeven wie de mentor wordt van het kind, inclusief uitleg hierover.

Het mentorschap is geen star gegeven. Als de situatie er naar vraagt dat een andere peuterleidster dan de mentor een gesprek voert met de ouders bijvoorbeeld, dan is dit mogelijk. Alle peuterleidsters op de groep blijven de kinderen in hun ontwikkeling volgen. Tevens kunnen alle peuterleidsters informatie ontvangen van ouders aan het begin van de dag en een overdracht doen bij het ophalen van de kinderen.

Indien de mentor (langere tijd) ziek of afwezig is, dan wordt het mentorschap overgedragen aan de vaste invalkracht voor die periode. De ouders van de betreffende kinderen, worden met een persoonlijk bericht op de hoogte gesteld dat de vaste invalkracht (tijdelijk) de nieuwe mentor is van hun kind.

Wanneer een mentor stopt met het werken bij Zonnelicht, dan wordt de vervangende leerkracht de nieuwe mentor van het kind. In een persoonlijk bericht wordt aan de ouders aangegeven wanneer het dienstverband stopt en wie de nieuwe leerkracht is. Aan de betreffende ouders wordt hierbij aangegeven dat de vervangende leerkracht, de nieuwe mentor is van het kind.

3. Het zorgplan

Inleiding

Zorgen voor mensen, planten en dieren en de omgeving is een wezenlijk aspect in de ontwikkeling van een mens. De zorg die we binnen de Toverboom beogen is dan ook een zorg die op een natuurlijke wijze vanuit het hart van de peuterleidster vloeit. Het gevoel van één zijn met elkaar vervult ons en geeft ons ook het gevoel deel van een groter geheel te zijn.

Vanuit deze verbondenheid bekeken, is zorg niet een product dat gekocht kan worden maar een onontbeerlijke levensbehoefte van alle mensen.

De zorg binnen de Toverboom wordt afgestemd op de behoeftes van de kinderen in de verschillende leeftijdsgroepen.

De zorg voor het individu is altijd persoonlijk; ieder kind wordt als uniek wezen beschouwd.

De kwaliteit van de zorg wordt bepaald door het vermogen van de peuterleidster om bij het kind te zien, wat de werkelijke behoefte is op een bepaald moment.

Observatie speelt een belangrijke rol in het zorgplan. De intuïtie van de peuterleidster bepaalt, afhankelijk van tijd, plaats en persoon, de begeleiding naar het kind toe. Het doel hierbij is o.a. om kinderen naar meer zelfbeheersing en innerlijke tevredenheid te brengen. De peuterleidsters worden middels het begeleidingsplan uitgerust met mogelijkheden om dit te kunnen bewerkstelligen. Zonnelicht Kindcentrum gaat ervan uit dat alle kinderen welkom zijn op het peuterarrangement.

Er zijn duidelijke afspraken gemaakt binnen de instelling over hoe de zorg geregeld is, welke normen er gehanteerd worden op het gebied van veiligheid, hygiëne, schoonmaak etc. Deze afspraken worden regelmatig besproken in het team en kunnen dus ook veranderen. Om een inzicht te geven in de afspraken met betrekking tot de protocollen die er zijn, zijn deze in dit zorgplan toegevoegd. Het zou te ver gaan om alle details met betrekking tot de zorg hier te vermelden. U kunt meer informatie hierover opvragen bij onze pedagogisch beleidsmedewerker.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
EvT	YK		06-08-20	06-08-21	13

Extra aandacht

Omdat er individueel gekeken wordt naar elk kind, krijgt elk kind de begeleiding in de ontwikkeling die het nodig heeft. De peuterleidster observeert en signaleert welke kinderen er extra aandacht nodig hebben met betrekking tot een of meerdere bewustzijnslagen. De peuterleidster (mentor) stelt de ouders op de hoogte, informeert naar andere inspanningen met betrekking tot de verbetering van de ontwikkeling en bekijkt samen met de ouders waarin zij kunnen samenwerken. De peuterleidster geeft gerichte begeleiding aan het kind binnen de eigen groep. Het is te verwachten dat na een bepaalde periode, het aandachtspunt van ontwikkeling is ingehaald en extra begeleiding hiervoor niet meer nodig is.

Doelgroeppeuter

Omdat de Toverboom aangemerkt is als VVE-locatie, wordt er door de gemeente subsidie verstrekt, zodat het zogenaamde doelgroepkind extra individuele aandacht voor de taalontwikkeling kan krijgen. Tevens wordt er van de ouders van deze kinderen verwacht dat zij hun medewerking verlenen aan het VVE-thuis programma. Hierover wordt in het intakegesprek meer uitleg gegeven.

Extra zorg/ kinderen met een speciale behoefte

(Daar waar 'peuterleidster' staat, kan ook 'mentor' gelezen worden):

Het kan zijn dat er meer nodig is om het kind optimaal te begeleiden.

De peuterleidster observeert, signaleert en registreert welke kinderen extra zorg nodig hebben binnen de eigen groep.

Bij twijfel overlegt de peuterleidster met collega's van de eigen groep en met de zorgcoördinator. De peuterleidster formuleert een duidelijke zorgvraag.

De peuterleidster gaat in gesprek met de ouders om te bespreken of ouders de zorgvraag herkennen en hoe het thuis en eventueel op school gaat met het kind. De peuterleidster kan beslissen om een uitgebreidere observatie uit te voeren om gericht te kunnen kijken wat het kind in de begeleiding nodig heeft. Dit gebeurt in overleg met ouders en collega's. Afhankelijk van de situatie wordt deze observatie gedaan door de peuterleidster zelf, door een andere leidster of door de zorgcoördinator van Zonnelicht.

Er wordt met de ouders een gezamenlijk plan van aanpak gemaakt. De begeleiding van het kind thuis en binnen Zonnelicht wordt op elkaar afgestemd. Ouders en peuterleiders ondersteunen elkaar door informatie, ervaringen en adviezen

uit te wisselen. Een goede en open communicatie is hierbij van wezenlijk belang. Regelmatig vinden er gesprekken tussen de leidster en de ouders plaats om de ontwikkeling en de begeleiding van het kind te bespreken.

Na een afgesproken periode wordt geëvalueerd hoe het met het kind gaat en of de wijze van begeleiding mogelijk aangepast dient te worden.

De zorgcoördinator is op de hoogte van de hulpverlenende instanties naar wie er door kan worden verwezen (sociale kaart) en bespreekt dit zonodig met de peuterleidster of met de betreffende ouder. De peuterleidster of de zorgcoördinator verwijst de ouder door. De ouder neemt zelf contact op met de betreffende instantie. De peuterleidster en de zorgcoördinator houden elkaar op de hoogte van de instanties naar wie zij de ouders hebben doorverwezen.

Met toestemming van ouders is er regelmatig overleg met de wijkverpleegkundige.

Het kan zijn dat kinderen (tijdelijk) medicijnen moeten krijgen toegediend. Hiervoor wordt met de ouders een overeenkomst medicijngebruik ingevuld en ondertekend.

- Er is een protocol 'Procedure ontwikkeling voor aandachtskinderen' over de begeleiding van kinderen die met betrekking tot een of meerdere bewustzijnslagen extra aandacht nodig hebben.
- Er is een protocol 'Procedure ontwikkeling voor zorgkinderen' over begeleiding van kinderen die met betrekking tot een of meerdere bewustzijnslagen extra zorg nodig hebben.
- Het 'Beleid zorgcoördinatie' beschrijft hoe de zorg voor kinderen met een speciale behoefte georganiseerd is binnen Zonnelicht Kindcentrum.
- Observaties worden gedaan door de peuterleidster aan de hand van het observatieformulier en het ontwikkelingsvolg-verslag.
- In Zonnelicht is er een pedagogisch beleidsmedewerker aanwezig die de leiders ondersteunt in het begeleiden van kinderen die extra aandacht behoeven met betrekking tot een of meerdere bewustzijnslagen middels begeleiding op de werkvloer.
- In Zonnelicht is een zorgcoördinator aanwezig die de peuterleiders ondersteunt in het begeleiden van kinderen met een speciale behoefte (zorg) middels individuele gesprekken. Tevens geeft de zorgcoördinator aan de peuterleiders training over signaleren en doorverwijzen. De zorgcoördinator heeft een adviesfunctie naar de peuterleiders toe met betrekking tot signaleren en doorverwijzen.
- Er is een 'Meldcode kindermishandeling' aanwezig.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
EvT	YK		06-08-20	06-08-21	14

- In de training van de peuterleidsters en in de teamvergadering zijn ‘het signaleren van eventuele ontwikkeling belemmerende factoren’ en de ‘Meldcode kindermishandeling’ terugkerende onderwerpen.

Veiligheid

In verband met de veiligheid van de kinderen die binnen de instelling verblijven, zijn de volgende zaken geregeld:

- Er is een veiligheids- en gezondheidsbeleid waarin beschreven staat hoe mogelijke risicovolle situaties worden ondervangen; de werkwijze is beschreven over hoe risico's in kaart worden gebracht en hoe hier in de praktijksituatie op wordt ingespeeld. Het is een duidelijke handleiding voor de te voeren handelingen en maatregelen die nodig zijn. In de praktijk wordt door de peuterleidsters gehandeld naar de beschreven regels en afspraken zoals deze beschreven staan in het beleid veiligheid en gezondheid.
Om de actualiteit van het veiligheids- en gezondheidsbeleid te garanderen, is de praktijksituatie een vast agendapunt van het teamoverleg. Jaarlijks wordt door de Toverboom het huidige veiligheids- en gezondheidsbeleid geëvalueerd en worden de daarin te verbeteren punten met bijbehorende acties besproken.
- Er is een goed calamiteitenbeleid.
- Er zijn afspraken over toezicht en vermissing van kinderen. (protocol ‘Vermissing’)
- Buiten de breng- en haaltijden worden mensen alleen binnengelaten op afspraak. Slechts alleen wanneer deze afspraken zijn geverifieerd bij dagelijkse leiding.
- De ruimtes zijn op een dusdanige manier ingericht dat ze kindvriendelijk zijn en veilig.
- De materialen die gebruikt worden zijn zoveel mogelijk van natuurlijke aard.
- Er zijn geen gevaarlijke stoffen of schoonmaakmiddelen voor kinderen bereikbaar; deze stoffen zijn opgeborgen achter slot en grendel.
- Er is altijd een achterwacht in kinderdagverblijf Zonnelicht.
- Er is altijd op elke locatie een medewerker met een gecertificeerd Kinder-EHBO aanwezig.
- Peuterleidsters mogen nooit de groepsruimte verlaten als er nog kinderen in de ruimte aanwezig zijn (d.w.z. ze mogen niet kinderen alleen laten zonder toezicht).
- 's Ochtends bij de aanvang van hun programma, moeten de peuterleidsters het aantal kinderen in de groep tellen en de presentielijst invullen.
- Er is een passende aansprakelijkheid en ongevallenverzekering afgesloten voor zowel het personeel als de kinderen. De peuterleidsters krijgen bij aanvang van hun dienstverband tijdens hun inwerkperiode begeleiding om de regels m.b.t. de veiligheid en hygiëne te leren.

- **Inhoudelijke aansluiting met de basisschool en overgang**

De peuterleidster onderhoudt regelmatig contact met IKC Aan de Oosterplas, waar de kinderen naar toe kunnen gaan als zij de leeftijd van 4 jaar hebben bereikt en werkt samen met de basisschool aan het creëren van een doorlopende leerlijn vanuit Kindcentra 0-13, middels overleg (een keer per twee of drie maanden) tussen de peuterjuf en de kleuterleerkracht. Hierbij is de pedagogisch beleidsmedewerker betrokken. Er wordt tussen de Toverboom en IKC Aan de Oosterplas, gewerkt aan inhoudelijke samenwerking en doorgaande leerlijnen op de verschillende ontwikkelingsgebieden, om de overgang van peuterspeelzaal naar kleuterklas zo vlot mogelijk te laten verlopen en de begeleiding zo goed mogelijk aan te kunnen blijven sluiten op de ontwikkelingsbehoeften van de kinderen.

Warme overdracht

Een maand voordat het kind vier jaar wordt, heeft de peuterleidster een warme overdracht met de kleuterjuf. Met toestemming van de ouders worden de gegevens van het kind en een beschrijving van de ontwikkeling van het kind op alle bewustzijnslagen middels het overdrachtsformulier gegeven en toegelicht. Op deze manier wordt de ontwikkeling van het kind op een zorgvuldige manier overgedragen.

Wanneer er sprake is van een extra zorgvraag voor het kind, dan wordt de intern begeleider ook bij de warme overdracht betrokken. Wanneer dit plaatsvindt, is afhankelijk van de situatie en de ontwikkeling van het kind.

De peuterleidster

Algemeen

- kennis van ontwikkeling
- visie
- op de hoogte zijn van de gebruikte methodes
- bewust zijn van eigen handelen
- kunnen reflecteren

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
EvT	YK		06-08-20	06-08-21	15

- goed kunnen communiceren
- het ontwikkelingsprogramma aan kunnen bieden.
- de CAO-Welzijn is op alle peuterleidsters van toepassing
- minimaal een opleiding op MBO-niveau.
- scholing met betrekking tot voorschoolse educatie

Voorwaarden

- minimaal twee peuterleidsters op een groep van 16 kinderen
- de peuterleidster dient een opleiding te hebben voltooid waaraan een wettelijke bevoegdheid kan worden ontleend;

Voorbeeldfunctie

Vanwege de grote voorbeeldfunctie is de peuterleidster genoodzaakt om zich bezig te houden met haar eigen persoonlijkheidsvorming. De innerlijke kwaliteiten die zij belichaamt maken deel uit van de juiste leeromgeving die ze de kinderen aanbiedt.

Met betrekking tot het materiaal

De peuterleidster:

- zorgt ervoor dat de omgeving er aantrekkelijk en uitnodigend uitziet, zowel in het lokaal als buiten het lokaal.
- zorgt ervoor dat alle middelen compleet en heel zijn
- biedt een uitdagend programma met afwisseling van materialen en activiteiten die aansluiten bij het ontwikkelingsniveau van het kind
- zorgt ervoor dat de omgeving schoon is
- zorgt ervoor dat de omgeving en de werkwijzen aansluiten bij de behoeftes van de kinderen
- zorgt ervoor dat het materiaal beperkt in het lokaal aanwezig is; de kinderen kunnen kiezen uit een overzichtelijk geheel
- zorgt voor een sfeer van rust en positiviteit.

Met betrekking tot de sfeer

- er wordt gezorgd voor een goede (warme) sfeer in de groep
- er wordt gezorgd voor een vertrouwelijke sfeer met het kind
- er wordt gezorgd voor rust in de onmiddellijke nabijheid van het kind.

Met betrekking tot het contact met de ouders

De peuterleidster voert dagelijks:

- overdrachtsgesprekken met de ouders bij het brengen en ophalen van het kind.

De peuterleidster houdt de ouders regelmatig op de hoogte van:

- de pedagogische uitgangspunten en werkwijzen van de groep door het organiseren van inloophmomenten en/of ouderavonden
- de individuele ontwikkeling van het kind binnen de groep door het houden van oudergesprekken middels 10-minutengesprekken
- eventueel huisbezoeken indien wenselijk, om de relatie met de ouders te verstevigen.

De peuterleidster betreft de ouders bij het organiseren van activiteiten binnen de groep, zoals Sinterklaasfeest, Kerstfeest, Zomerfeest en excursies. Middels Boekstart kunnen ouders op een laagdrempelige manier boeken lenen van de bibliotheek.

Met betrekking tot het aansturen van stagiaires

De stagiaire wordt gedurende de stageperiode begeleidt door de werkbegeleider. Dit is de vaste peuterleidster van de Toverboom. De werkbegeleider zorgt ervoor dat de stagiaire werkt binnen de uitgangspunten van de Toverboom. Er is aandacht voor de noodzakelijke leerpunten van de stagiaire.

De taken van de werkbegeleider zijn:

- Werkt samen met de stagiaire op een groep en begeleidt de stagiaire tijdens de stage
- Instrueert en begeleidt de stagiaire bij de vorming van een visie op/over opvoeding en ontwikkeling

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
EvT	YK		06-08-20	06-08-21	16

- Weet aan welke doelen en met welke opdrachten de leerling bezig is en weet wat er van een leerling verwacht wordt als deze een opdracht uitvoert, zodat er gericht geobserveerd en beoordeeld kan worden.
- Observeert het handelen van de stagiaire en geeft opbouwende feedback
- Schrijft gedurende de stage relevante, correcte zaken op met feedback
- Voert minimaal om de twee weken een kort evaluatie gesprekje
- Bewerkstelligt een zo optimaal mogelijke koppeling tussen theorie en praktijk
- Evalueert de stand van zaken tussentijds met de praktijkopleider
- Zorgt ervoor dat de stagiaire op de hoogte is van dit stagebeleid
- Koopt een kleine attentie voor de stagiaire aan het einde van zijn stageperiode.
- Een werkbegeleider wordt verzocht de begeleiding zoveel mogelijk tijdens de werkuren te doen. Er is op rustige momenten op de groep tijd om stagiaires te begeleiden.

De andere vaste peuterleidster van de Toverboom ondersteunt de werkbegeleider en kijkt, luistert en ondersteunt mee tijdens het leerproces van de stagiaire. Dit koppelt zij terug naar de werkbegeleider.

De stagiaires zijn op de hoogte van de visie en de werkwijze van de Toverboom. Bij aanvang van de stage hebben zij het pedagogisch beleid, de protocollen en het Veiligheids- en Gezondheidsbeleid gelezen.

Taken van stagiaires zijn zoals in de functie- omschrijving van de peuterleidster. In de beginfase oriënteert de stagiaire zich en zij werkt toe naar zelfstandig functioneren. De eindverantwoording blijft echter voor de dienstdoende peuterleiders.

1e jaar: Oriënteringsfase

2e jaar: Deelnemen en assisteren bij activiteiten

3e jaar: Zelfstandig functioneren

Afhankelijk van haar kennis en verworven competenties participeert de stagiaire min of meer zelfstandig met betrekking tot verzorgende, begeleidende, huishoudelijke en organisatorische taken gedurende de dag. Dit gebeurt altijd onder toezicht van de vaste peuterleiders.

Wat mag een stagiaire niet:

- Alleen met kinderen naar buiten;
- Alleen met kinderen op de groep;
- Kinderen temperen;
- De groep alleen afsluiten of openen;
- Alleen een kind verschonen. Dit mag alleen onder toezicht en begeleiding van een peuterleidster.
- Medicijnen toedienen, of hiervoor verantwoordelijk gesteld worden;
- Overdracht naar ouders, dit alleen in overleg met de werkbegeleider of collega;
- Zorg voor chronisch zieke kinderen;
- Alleen in een ruimte met een chronisch ziek kind;
- Chronisch ziek kind optillen zonder vooraf instructie/uitleg.
- De telefoon opnemen/bellen naar ouders tijdens de inwerkperiode, na de inwerkperiode eerst onder begeleiding. Telefoongesprekken dienen altijd teruggekoppeld te worden naar een vaste medewerker.
- *Wel:* zich houden aan de regels voor nieuwe medewerkers
- Mogen geen beslissingen maken zonder hierover overleg te plegen.
- Stagiaires mogen niet werken buiten het geldende protocol.
- *Wel:* ontwikkelingsgerichte activiteiten uitvoeren met een beperkt aantal kinderen.

Op dit moment zijn er geen beroepskrachten in opleiding en vrijwilligers in de Toverboom, alleen stagiaires.

Met betrekking tot overgang naar de BSO groep

Wanneer het kind bij de leeftijd van vier jaar gebruik gaat maken van een van de BSO groepen van Zonnelicht, dan vindt er, altijd met toestemming van de ouders, een warme overdracht plaats tussen de peuterleidster en de vaste leerkracht van de BSO groep, voordat het kind start in de BSO groep. De ouders geven toestemming voor het overdragen van de kindinformatie middels een handtekening op het overdrachtsformulier. Tevens is er voor het kind en de ouders een wenaafpraak in de nieuwe groep. De peuterleidster draagt er zorg voor dat de kindgegevens op een zorgvuldige manier worden overgedragen aan de nieuwe mentor van het kind.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
EvT	YK		06-08-20	06-08-21	17

Met betrekking tot het contact met consultatiebureaus e.d.

Zonnelicht Kindcentrum heeft een intern Zorgteam waarin de zorg- en aandachtskinderen regelmatig multidisciplinair besproken worden. Van daaruit wordt bekeken of het nodig is dat de peuterleidster (mentor) contact onderhoudt met consultatiebureaus, kinderartsen, GGD, bureau Jeugdzorg, logopedisten e.d. Er is regelmatig overleg met de wijkverpleegkundige.

Algemene punten

Groepsgrootte en leidsters-kind ratio

Het beroepskracht kind ratio voor peuterarrangementen is als volgt:

Groepsomvang en beroepskracht kind ratio

2,5- tot 4-jarigen	1 peuterleidster op 8 kinderen	2 peuterleidsters vanaf 9-16 kinderen	Maximaal 16

Indien er een verwijzing is van het consultatiebureau, kan er voor kinderen van 2 – 2,5 jaar een uitzondering worden gemaakt, zij kunnen eerder starten.

Peuterarrangement de Toverboom heeft één vaste medewerker tot 8 kinderen in de groep. Wanneer het aantal kinderen boven de 8 uit komt, is er een tweede vaste peuterleidster op de groep. Vervanging wordt geregeld vanuit kinderdagverblijf Zonnelicht. Er wordt gezorgd voor vaste invalkrachten, voor zoveel mogelijk vaste gezichten op de groep.

Wanneer de aanmelding de 16 kinderen in de leeftijdsgroep van 2,5 - 4 jaar overschrijdt, wordt er een wachtlijst gevormd.

Extra dagdelen

Afhankelijk van de bezetting op de groep is het mogelijk om incidenteel een extra dagdeel te reserveren. U kunt deze aanvragen bij de administratie (073 6126212 of info@zonnelicht.nl).

Een extra dagdeel wordt gesubsidieerd door Compas. Deze wordt bij de ouders niet in rekening gebracht.

Wanneer kinderen de basisgroep of de basisgroepruimte verlaten

Kinderen verlaten de basisgroepruimte wanneer een onderdeel van het ontwikkelingsprogramma in een andere ruimte plaatsvindt (zoals de spiegelzaal of het buitenspeelplein), wanneer kinderen naar het toilet gaan of een schone luier krijgen, of wanneer zij op uitstapje gaan (bijvoorbeeld naar de kinderboerderij). Kinderen verlaten de basisgroep wanneer zij in een klein groepje onder begeleiding van een peuterleidster spelen in de spiegelzaal of op het buitenspeelplein.

Calamiteiten, ondersteuning en achterwachtregeling

Bij calamiteiten kan de peuterleidster van de Toverboom een beroep doen op medewerkers van kinderdagverblijf Zonnelicht. Er is altijd een medewerker beschikbaar die hulp en ondersteuning kan geven. De medewerker planning heeft het overzicht wie er op welk moment bij kan springen. Afhankelijk van de situatie schakelt de medewerker planning een BHV'er of andere leerkracht in.

Elke dag is er een BHV'er aanwezig die calamiteiten kan coördineren.

Bij afwezigheid wordt de medewerker planning ondersteunt door het management.

Locatie en buitenruimte

Peuterarrangement de Toverboom bevindt zich in kinderdagverblijf Zonnelicht en heeft een eigen lokaal tot haar beschikking.

Voor buitenspelen kan er gebruikt worden gemaakt van het buitenspeelplein bij peuterarrangement de Tierlantijn.

Oppervlaktes binnen- en buitenspeelruimte

Binnen speelruimte:

Groepsruimte: 65 vierkante meter

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
EvT	YK		06-08-20	06-08-21	18

Buiten speelruimte:

Buitenspeelplein bij Tierlantijn: 290 vierkante meter

Oudercommissie

De oudercommissie bestaat uit een vertegenwoordiging van ouders en is belast met het mee helpen organiseren van activiteiten en het dient als klankbordgroep voor de dagelijkse gang van zaken binnen Zonnelicht Kindcentrum.

Welk doel heeft de oudercommissie?

- Het vertegenwoordigen van de ouders
- De belangen van de kinderen en de ouders zo goed mogelijk behartigen
- Adviseren ten aanzien van kwaliteit van de kinderopvang.

Reglement OC

De oudercommissie heeft een reglement en een huishoudelijk reglement.

In het reglement staat wat de doelstelling, de samenstelling, de taken en bevoegdheden van de oudercommissie zijn. Ook staat hierin hoe overleg en facilitering vanuit het kindcentrum is geregeld.

Vier ogenprincipe

Het vier ogenprincipe is voor de sector kinderopvang een van de maatregelen voor veiligheid. Het vier ogenprincipe houdt in dat elke situatie en begeleiding voor meerdere medewerkers zichtbaar is. Aangezien peuterarrangementen onder de Wet Kinderopvang vallen, geldt deze maatregel ook voor peuterarrangementen.

- Daar waar mogelijk is er een extra stagiaire op de groep aanwezig.
- In de deuren en wanden van de groepsruimte bevindt zich glas, waardoor zichtbaar is wat er in de verschillende ruimtes gebeurt.
- Het verschonen gebeurt bij peuterarrangement de Toverboom in de toiletruimte.
- Binnen peuterarrangement de Toverboom is er de gewoonte dat medewerkers op elk moment een groep of ruimte binnen kunnen lopen.
- Met betrekking tot uitstapjes: één peuterleidster kan enkel met een aantal kinderen naar een openbare gelegenheid gaan, wanneer daar meerdere mensen zijn (bijvoorbeeld de kinderboerderij). Één peuterleidster kan niet naar een plek gaan waar geen andere mensen zijn. Voor een uitstapje verder weg van Zonnelicht is toestemming van alle ouders nodig.
- Van medewerkers wordt verwacht dat zij elkaar aanspreken op het handelen met betrekking tot begeleiding en verzorging van de kinderen. Van de organisatie wordt verwacht dat zij een open aanspreek-cultuur creëert.
- Onderwerpen zoals signalen herkennen, feedback geven, en open communiceren over het pedagogisch handelen, zijn onderwerpen die herhaaldelijk op de agenda van de teamvergadering staan.

Gezondheid

Er wordt gezorgd voor frisse lucht in de ruimtes door 's ochtends de ramen open te zetten en bij lekker weer overdag ook.

Bij verjaardagen is het de bedoeling dat ouders een gezonde en vegetarische traktatie aan de kinderen meegeven. Een gezonde traktatie is een traktatie waarin *geén* geur-, kleur- en smaakstoffen en suiker verwerkt zijn. Een voorbeeld van een gezonde traktatie is een traktatie met fruit.

Auteur	Autorisatie	Handboek	Versie	Revisie	Pagina
EvT	YK		06-08-20	06-08-21	19